

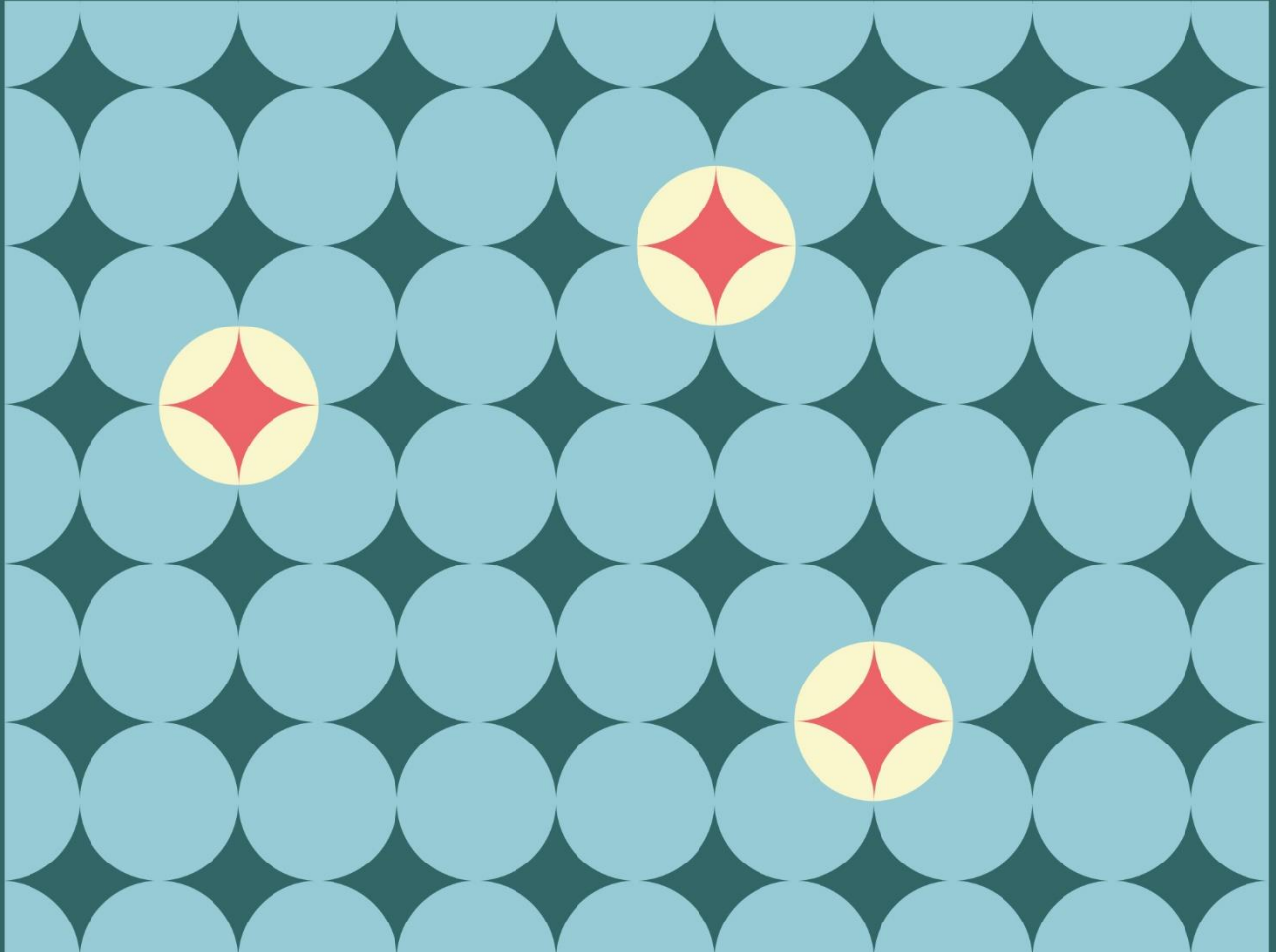
Jornades Internacionals
BARCELONA DOWN
————— 18a Edició —————

*La millora de la salut mental de les persones
en situació de discapacitat intel·lectual:
una qüestió de benestar*

21 i 22 d'octubre de 2020
Barcelona

FCSD...

Fundació Catalana Síndrome de Down

XVIII Jornades Internacionals Barcelona Down

*La millora de la salut mental de les persones en situació de discapacitat intel·lectual:
una qüestió de benestar*

21 i 22 d'octubre de 2020 – Auditori UPF Barcelona School of Management

Assistència virtual – Retransmissió en directe

Comitè de treball

Sra. Katy Trias

Directora general de la Fundació Catalana Síndrome de Down (FCSD)

Sr. Artur Fernández

Coordinador del Servei d'Acompanyament al Desenvolupament d'Infants i Joves de la FCSD

Sra. Beatriz Garvía

Psicòloga clínica del Centre Mèdic Barcelona Down (CMBD) i del Servei d'Atenció Terapèutica (SAT)

Sr. Pep Ruf

Direcció tècnica Àrea d'Adults de la FCSD

Secretaria de les XVIII Jornades Internacionals Barcelona Down

Sra. Júlia Reiffs

Secretaria de direcció de la FCSD

Dra. Maria Torras

Secretaria tècnica de les XVIII Jornades Internacionals Barcelona Down

La Fundació Catalana Síndrome de Down (FCSD) us dona la benvinguda a les **XVIII Jornades Internacionals Barcelona Down**, *La millora de la salut mental de les persones en situació de discapacitat intel·lectual: una qüestió de benestar*. En aquesta edició, el tema central girarà a l'entorn de la salut mental i la discapacitat intel·lectual amb l'objectiu de conèixer els principals trastorns mentals que pot patir aquesta població, el seu diagnòstic i tractaments.

Les persones que presenten algun trastorn mental o comportaments desajustats afegits a la seva situació de discapacitat intel·lectual han estat, durant molts anys, sense rebre un diagnòstic i tractament adequats. Progressivament, s'ha generat l'interès i coneixement que ha permès desenvolupar diferents models de comprensió i abordatge de les seves necessitats.

Amb aquestes jornades ens proposem adquirir un major coneixement dels trastorns mentals d'aquest col·lectiu, la seva prevalença, les peculiaritats dels tractaments (farmacològics i psicoterapèutics), així com els diferents tipus d'abordatges des dels entorns educatiu i social, sense oblidar l'acompanyament i orientació a les famílies, persones cuidadores i altres referents. Comptem amb la presència de professionals de la Fundació Catalana Síndrome de Down i d'altres prestigioses entitats d'àmbit nacional i internacional. A tots ells, el nostre agraïment per contribuir a fer d'aquestes Jornades un punt de trobada científic i de transferència del coneixement, que permet fer visible una qüestió de gran rellevància pel conjunt de la societat com és el benestar d'una part important dels seus membres

Sigueu benvinguts i benvingudes. Esperem que les XVIII Jornades Internacionals Barcelona Down us siguin profitoses.

Gràcies per la vostra assistència.

Katy Trias Trueta
Directora general

INFORMACIÓ D'INTERÈS

- Idiomes

Les llengües oficials de les Jornades són: castellà i anglès.

- Preguntes

Si desitja realitzar alguna pregunta en particular, només ha de plantejar-la en el xat, indicant a qui va dirigida i què vol preguntar. És la persona que modera cadascuna de les taules qui selecciona i llegeix en veu alta les preguntes en funció del temps disponible.

- Pauses

Les pauses tenen una durada d'uns 15 minuts aproximadament, durant les quals es retransmeten els pòsters científics seleccionats i els vídeos teatrals preparats pel grup de teatre de la FCSD.

- Diplomes

L'entrega dels diplomes d'assistència es realitzarà mitjançant correu electrònic un cop finalitzades les Jornades.

Es prega fer un ús responsable del xat, essent una eina indispensable de comunicació entre el públic i els ponents.

Gràcies.

PROGRAMA

Dimecres 21 d'octubre de 2020

- 14:55-15:00 *Inici connexions i presentació d'aspectes organitzatius i tècnics de la jornada.*
- 15:00-15:45 *Acte d'inauguració*
Sra. Katy Trias, directora general de la Fundació Catalana Síndrome de Down (FCSD).
Dra. Ana Ma Pérez del Campo
Subdirectora general de Planificació Sanitària del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.
Sr. Joan Ramon Riera
Regidor d'Infància, Joventut, Persones Grans i Persones amb Discapacitat de l'Ajuntament de Barcelona. President de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat.
- 15:45-16:30 *Conferència inaugural*
Presenta: **Dr. Juan Fortea**, neuròleg a l'Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau.
Trastorns mentals en joves i adults amb síndrome de Down. **Dr. André Strydom**, catedràtic de Discapacitats Intel·lectuals en l'Institut de Psiquiatria, Psicologia i Neurociència del King's College de Londres.
- 16:30-16:40 Pausa pòsters
- 16:40-16:45 Vídeo teatral
- 16:45-18:00 Taula 1: *Estratègies de prevenció*
Modera: *Tècniques i prestacions de suport que milloren la qualitat de vida de les persones.* **Sr. Pep Ruf**, direcció tècnica Àrea d'Adults de la FCSD.
- 16:55-17:20 *El suport conductual positiu. Un nou enfocament pel tractament de les conductes problemàtiques.* **Sr. Josep Font**, pedagog i director del Centre d'Educació Especial l'Estel fins el curs 2015-2016.
- 17:20-17:45 *L'assistència personal com estratègia preventiva i que afavoreix el benestar emocional de la persona.* **Sra. Maribel Perucha**, psicòloga de la Fundació Aprocor.
- 17:45-18:00 Debat i preguntes
- 18:00-18:10 Pausa pòsters
- 18:10-18:15 Vídeo teatral

- 18:15-18:30 Taula 2: *Principals trastorns mentals en les persones en situació de DI i/o SD. Prevalences i tractaments.*
- Moderar: *Importància de l'atenció emocional. Dr. Ignasi Bardés*, adjunt direcció Àrea Assistencial del Servei Català de la Salut.
- 18:25-18:45 *Principals trastorns psiquiàtrics en la síndrome de Down: prevenció, diagnòstic i tractament. Sra. Beatriz Garvía*, psicòloga clínica del CMBD i del SAT de la FCSD.
- 18:45-19:05 *Discapacitat intel·lectual i trastorns mentals: mite o realitat? Dra. Mariona Adrover*, psiquiatra en el Swansea Bay University Health Board (SBUHB).
- 19:05-19:15 Debat i preguntes
- 19:15-19:30 *Finalització connexions i tancament de la jornada.*

Dijous 22 d'octubre de 2020

- 14:55-15:00 *Inici connexions i presentació d'aspectes organitzatius i tècnics de la jornada.*
- 15:00-16:00 Taula 3: *Abordatges terapèutics dels trastorns mentals*
- Moderar: *Importància de la psicoteràpia individual i de grup. Sra. Beatriz Garvía*, psicòloga clínica del CMBD i del SAT de la FCSD.
- 15:10-15:30 *Funcions del psicòleg en el SESMDI. Sr. Jordi Rosàs*, psicòleg del Servei Especialitzat en Salut Mental i Discapacitat Intel·lectual (SESMDI), Barcelona.
- 15:30-15:50 *Escenoteràpia amb persones amb discapacitat intel·lectual. Dr. Victor Cabré*, psicòleg i director del Departament de Docència de l'Institut Universitari de Salut Mental Vidal i Barraquer de la Universitat Ramon Llull.
- 15:50-16:00 Debat i preguntes
- 16:00-16:10 Pausa pòsters
- 16:10-16:15 Vídeo teatral
- 16:15-17:15 Taula 4: *Entenent la salut mental des d'una perspectiva evolutiva en el marc de la família.*
- Moderar: *Dra. Marta Golanó*, psicòloga clínica del Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP) FCSD.
- 16:25-16:45 *La intervenció en el funcionament reflexiu parental: una proposta grupal per la prevenció en la salut mental. Sra. Elena Picanyol*, psicòloga del CDIAP FCSD.
- 16:45-17:05 *Família i professionals en la construcció de la salut mental: un procés compartit. Sra. Núria Ferrer*, coordinadora del Servei d'Atenció a les Famílies de la FCSD.

- 17:05-17:15 Debat i preguntes
- 17:15-17:25 Pausa pòsters
- 17:25-17:30 Vídeo teatral
- 17:30-18:15 *Conferència Assemblea Drets Humans Montserrat Trueta*
- 18:15-19:15 *Acte i conferència de cloenda*
Presenta: **Sr. Jaume Garcia**, director de l'àrea de Salut i Família de la FCSD.

*Serveis de Salut Mental per persones amb discapacitat. És possible un model equitatiu? Experiència des d'un Servei de Salut de Discapacitat Intel·lectual a Gales, Regne Unit. **Dra. Mariona Adrover**, psiquiatra en el Swansea Bay University Health Board (SBUHB).*
- 19:15-19:30 *Finalització connexions i tancament de la jornada.*

Dimecres 21 d'octubre de 2020

15:45-16:30 Conferència inaugural

Trastorns mentals en joves i adults amb síndrome de Down. **Dr. André Strydom.**

Presenta: **Dr. Juan Fortea**, neuròleg a l'Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau.

.....

Dr. André Strydom (MRCPsych, MSc, PhD). Catedràtic de Discapacitats Intel·lectuals a l'Institut de Psiquiatria, Psicologia i Neurociència del King's College de Londres, on centra la seva activitat investigadora en els trastorns mentals dels adults amb alteracions del desenvolupament neurològic, incloses les alteracions genètiques com la síndrome de Down. Treballa com a psiquiatra especialista en discapacitats intel·lectuals en el sud de Londres i en el Maudsley NHS Foundation Trust.

El Dr. Strydom té un interès especial pels trastorns relacionats amb l'envelliment, com la demència en adults amb discapacitat intel·lectual i amb síndrome de Down. És l'investigador principal del consorci LonDownS <http://www.ucl.ac.uk/london-down-syndrome-consortium>, format per diversos grups d'investigació d'universitats londinenques que col·laboren en diferents aspectes de la malaltia de l'Alzheimer en la síndrome de Down. Un dels objectius principals del consorci és proporcionar els coneixements, les eines i l'experiència necessaris per permetre la realització d'assajos clínics sobre tractaments per prevenir o retardar l'aparició de la demència en les persones amb síndrome de Down.

Participa en el desenvolupament i l'avaluació d'intervencions complexes en adults amb discapacitats intel·lectuals, com el suport conductual positiu per les conductes problemàtiques o la teràpia cognitiva-conductual per la depressió, com també en assajos clínics de tractaments farmacològics per reduir la morbiditat associada a les discapacitats intel·lectuals.

Trastorns mentals en joves i adults amb síndrome de Down

Com altres persones amb discapacitats intel·lectuals, els joves i adults amb síndrome de Down poden presentar trastorns psiquiàtrics o problemes de conducta que s'han de diferenciar de les dificultats cognitives subjacents.

En aquesta conferència, es repassarà els quadres de salut mental més freqüents en les persones amb síndrome de Down i es destacarà les seves possibles diferències respecte la població en general. També, es comentaran els principis del seu tractament partint de la bibliografia existent sobre salut mental o conductes problemàtiques en persones tant amb síndrome de Down com amb discapacitat intel·lectual.

Bibliografia recomanada

Haddad, F., Bourke, J., Wong, K. i Leonard, H. (2018). «An investigation of the determinants of quality of life in adolescents and young adults with Down syndrome», *PloS one*, 13(6): e0197394.

Mantry, D., Cooper, S. A., Smiley, E., Morrison, J., Allan, L., Williamson, A., ... i Jackson, A. (2008). «The prevalence and incidence of mental ill-health in adults with Down syndrome», *Journal of Intellectual Disability Research*, 52(2): 141-155.

Mircher, C., Cieuta-Walti, C., Marey, I., Rebillat, A. S., Cretu, L., Milenko, E., ... i Ravel, A. (2017). «Acute regression in young people with Down syndrome», *Brain sciences*, 7(6): 57.

Sheehan, R., Hassiotis, A., Walters, K., Osborn, D., Strydom, A., i Horsfall, L. (2015). «Mental illness, challenging behaviour, and psychotropic drug prescribing in people with intellectual disability: UK population based cohort study», *Bmj*, 351: h4326.

Startin, C. M., D'Souza, H., Ball, G., Hamburg, S., Hithersay, R., Hughes, K. M., ... i LonDownS Consortium. (2020). «Health comorbidities and cognitive abilities across the lifespan in Down syndrome», *Journal of neurodevelopmental disorders*, 12(1): 4.

16:45-18:00 Taula 1 - Estratègies de prevenció

Tècniques i prestacions de suport que milloren la qualitat de vida de les persones.

Sr. Pep Ruf.

El suport conductual positiu. Un nou enfocament pel tractament de les conductes problemàtiques. **Sr. Josep Font.**

L'assistència personal com estratègia preventiva i que afavoreix el benestar emocional de la persona. **Sra. Maribel Perucha.**

Modera: **Sr. Pep Ruf**, direcció tècnica Àrea d'Adults de la FCSD.

Sr. Pep Ruf i Aixàs. Llicenciat en pedagogia treballa com a director tècnic de l'àrea d'adults de la Fundació Catalana Síndrome de Down. Coordinador de la Red Nacional de Vida Independiente de Down España, membre del comitè d'experts de la Federació Iberoamericana de Síndrome de Down (FIADOWN) i és professor d'Educació Social i Pedagogia a la Universitat de Barcelona i d'Educació Social a la Universitat Oberta de Catalunya.

Tècniques i prestacions de suport que milloren la qualitat de vida de les persones

L'evolució del model biomèdic al model social de la discapacitat ha permès transformar la comprensió d'aquest fenomen i, en conseqüència, el seu abordatge. L'interès per la situació social i les condicions de vida d'aquestes persones amplia l'abast de les intervencions i les polítiques socials als seus entorns. El moviment de vida independent, el constructe de qualitat de vida, la reivindicació de drets humans, pràctiques més respectuoses, empoderadores i inclusives, són alguns exemples de com ha canviat la manera en que ens acostem i donem suport a les persones amb discapacitat.

En aquesta taula, veurem algunes referències d'atenció molt diferents com les tècniques de reforç conductual positiu o l'assistència personal, que exemplifiquen com estem explorant models alternatius de prestacions de suport, que volen procurar la millora de la qualitat de vida de les persones en totes les seves dimensions: el benestar emocional, la salut, l'autodeterminació, els drets, etc.

Bibliografia recomanada

Ruf, J. (2007). «Vida independiente e inclusión social», Revista Médica Internacional sobre el Síndrome de Down, 11(3): 45-48.

Ruf, J. (2010). «Las transiciones a una vida independiente», Revista Síndrome de Down: Vida Adulta, 2(4): 4-8.

Ruf, J. (s.d.). «Desinstitucionalización y modelos de atención (residencias, mini-residencias, viviendas compartidas, viviendas tuteladas, vivienda independiente, centros de días, otras)».

A: Me voy a casa: una opción de vida independiente. Fundación Catalana Síndrome de Down. En línea:
<http://www.centrodocumentaciondown.com/uploads/documentos/7a8313386b829828df2fc541afe7274f7345a429.pdf> [consulta: 29 setembre 2020]

.....

Sr. Josep Font Roura. Pedagóg i director del Centre d'Educació Especial l'Estel fins el curs 2015-16. Ex professor associat de la Universitat de Vic. Professor de màsters de la Universitat Autònoma de Barcelona, de la Universitat de Vic i de la Universitat Ramon Llull (URL). Ex membre del grup d'investigació "Discapacitat i Qualitat de Vida: Aspectes Educatius" de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna (URL). Director de la revista *Reptes. Revista d'Educació Especial i Inclusiva*. Autor principal de la prova PACBAL (Prova d'Avaluació dels Components Bàsics de l'Aprenentatge de Lectura) que en l'actualitat utilitzen moltes escoles de Catalunya. Tanmateix, participa en projectes d'assessorament i transformació de centres educatius, i en la publicació d'articles i capítols de llibres.

El suport conductual positiu. Un nou enfocament pel tractament de les conductes problemàtiques

En el camp de les persones en situació de discapacitat intel·lectual, l'abordatge de determinats temes o enfocaments no sempre resulta fàcil i pot provocar certes discrepàncies. Això sol passar tot sovint quan plantejem la naturalesa i el tractament de les conductes problemàtiques. Tot així, el que sembla clar és que les conductes problemàtiques (o conductes desafiadors) que presenten les persones (amb discapacitat o no) esdevenen una dificultat important i una barrera significativa per la seva participació i aprenentatge. Aquestes conductes poden posar en perill el benestar físic i emocional de les pròpies persones, el personal d'atenció i les seves famílies. A més, alteren de manera significativa l'entorn i el context de vida on es desenvolupen.

En general, aquestes conductes s'han tractat de manera individual i seguint procediments basats en el càstig i les sancions. En els últims anys han aparegut nous sistemes per fer un abordatge diferent al tractament d'aquestes conductes; un plantejament essencialment positiu, educatiu i respectuós amb els valors humans. En concret, ens referim al Suport Conductual Positiu (SPC), que a nivell internacional s'està aplicant en molts centres i, a més, disposa d'una base empírica sòlida i àmplia. L'objectiu d'aquest ponència és fer una breu presentació del SCP, les seves característiques i fonaments, així com dels diversos nivells d'intervenció que s'han de tenir en compte quan es vulgui portar a terme.

Bibliografia recomanada

Font-Roura, J. i Simó-Pinatella, D. (2018). «L'entrevista per a l'avaluació funcional», *Reptes. Revista d'Educació Especial i Inclusiva*, 3: 32-45.

Font-Roura, J. i Simó-Pinatella, D. (2019). *El suport conductual positiu: una perspectiva diferent per l'abordatge de les conductes problemàtiques*.

Lane, K.L., Menzies, H.M., Oakes, W.O. i Kalberg, J.R. (2020). Developing schoolwide framework to prevent and manage learning and behavior problems. Nova York: Guilford Press.

Simó-Pinatella, D., Alomar-Kurz, E., Font-Roura, J., Giné, C., Planella-Morató, J. i McGill, P. (2011). «Las presiones como estrategia para tratar las conductas problemáticas de los alumnos con discapacidad intelectual: una revisión», *Análisis y Modificación de Conducta*, 37: 145-162.

Steege, M.W., Pratt, J.L., Wickerd, G., Guare, R. i Watson, T.S. (2019). Conducting school-based functional behavioral assessments. A practitioner's guide. Nova York: The Guilford Press.

.....

Sra. María Isabel Perucha Sanz. Llicenciada en Psicologia per la Universidad Autónoma de Madrid (1985), i Postgrau en Malaltia Mental i Alteracions de la Conducta en Persones amb Discapacitat Intel·lectual per la Universitat Internacional de Catalunya (2016). Des del 1998 treballa a la Fundació APROCOR, primer com a educadora i des del 2002 com a psicòloga. En el 2016, va participar en el col·loqui sobre Discapacitat Intel·lectual i Salut Mental, Atenció Sanitària i Social a la Facultat de Medicina de la Universidad Autónoma de Madrid. I en el 2015, va participar en las IX Jornadas Científicas Internacionales de Investigación sobre Discapacidad, Inico, Salamanca. Ha col·laborat en l'elaboració del document *Discapacidad Intelectual y Salud Mental. Evaluación e Intervención Psicológica. Análisis de casos* publicat per Plena Inclusión.

L'assistència personal com estratègia preventiva i que afavoreix el benestar emocional de la persona

Partim de la base que el Suport Conductual Positiu és el marc en el que ens trobem a la hora de recolzar a les persones amb discapacitat intel·lectual que, a més, presenten malaltia mental o problemes de conducta. Aquesta metodologia suposa fer un èmfasis en la prevenció de les conductes, és a dir, en les estratègies de prevenció modificant els entorns i la vida de la persona per que es redueixi la possibilitat de conductes desafiants.

En la nostra feina diària, observem que moltes persones no diuen el que volen ni el que no volen, sinó que ho demostren a través d'expressions, gestos, emocions, respostes sensorials i conductes problemàtiques. Una bona estratègia de prevenció primària és el Recolzament Actiu: “enfoque sistemático que ayuda a las personas con discapacidad intelectual o del desarrollo a participar en actividades cotidianas que son significativas para ellos e inciden en mejorar su calidad de vida y su desarrollo personal. Es un enfoque centrado en la persona, que promueve apoyos personalizados respondiendo a los intereses y necesidades de cada persona ” (K. Lowe i E. Jones, 2015).

És aquí, on juga el seu paper l'assistència personal per empoderar a la persona en la seva presa de decisions, oferint-li alternatives, explicant i anticipant possibles conseqüències, així com ajustant expectatives. En definitiva, oferint suport de manera individualitzada per que la persona pugui desenvolupar el seu projecte de vida i sigui un ciutadà de ple dret.

Bibliografía recomendada

Arnau Ripollés, S. P. (2008). Guía práctica de la asistencia personal. Madrid: Consejería de Familia y Asuntos Sociales, Comunidad de Madrid.

García-Landarte, V. (2014). Sin que nadie quede fuera. Pensando en los apoyos de las personas con discapacidad intelectual con más necesidades. Euskadi: Plena Inclusión.

Garrido, L. i González, B. (2019). Guía de Apoyo Activo. No se trata de lo que haces sino cómo lo haces. Madrid: Plena inclusión.

Maraña, J.J. (2004). Vida Independiente. Nuevos modelos organizativos. Santiago de Compostela: AIES.

Martínez, A. (2020). «Dar una oportunidad es la mejor terapia», ABC. En línea: https://www.abc.es/espana/castilla-la-mancha/toledo/abci-andres-martinez-medina-oportunidad-mejor-terapia-202008021953_noticia.html [consulta: 28 setembre 2020]

Martínez, A. (2020). «No dejes que te borren el nombre», ABC. En línea: https://www.abc.es/espana/castilla-la-mancha/toledo/abci-andres-martinez-medina-no-dejes-borren-nombre-202009141422_noticia_amp.html [consulta: 28 setembre 2020]

VV. AA. (2018). Asistencia Personal. Una herramienta clave para el ejercicio del derecho a la Vida Independiente de las personas con discapacidad intelectual o del desarrollo. Madrid: Plena Inclusión.

18:15-19:15 Taula 2 - Principals trastorns mentals en les persones en situació de DI i/o SD. Prevalences i tractaments.

Importància de l'atenció emocional. **Dr. Ignasi Bardés.**

Principals trastorns psiquiàtrics en la síndrome de Down: prevenció, diagnòstic i tractament. **Sra. Beatriz Garvía.**

Discapacitat intel·lectual i trastorns mentals: mite o realitat?
Dra. Mariona Adrover.

Modera: **Dr. Ignasi Bardés**, adjunt direcció Àrea Assistencial del Servei Català de la Salut.

.....

Sra. Beatriz Garvía Peñuelas. Psicòloga especialista en psicologia clínica i en psicoteràpia. Experta en salut mental de persones amb discapacitat intel·lectual. Els seus interessos professionals han estat i estan dirigits a la detecció i tractament dels problemes de salut mental de les persones amb Discapacitat Intel·lectual (DI) i, en especial, amb síndrome de Down. L'any 1989 es va incorporar a la Fundació Catalana Síndrome de Down com a psicòloga clínica del Centre Mèdic Down. Participa com a docent en cursos, jornades, màsters, congressos nacionals i internacionals i té publicats diversos llibres i nombrosos articles en revistes mèdiques internacionals sobre diferents aspectes de la discapacitat intel·lectual.

Trastorns mentals i síndrome de Down: prevenció, diagnòstic i tractament

La salut entesa com un estat de benestar físic, mental i social és un objectiu al qual els professionals d'atenció directa s'enfronten cada dia. El funcionament humà està influït per qualsevol condició que alteri la seva salut física o mental. Per aquest motiu és molt important realitzar un seguiment continu dels pacients, conèixer-los bé i estar alerta a les possibles senyals d'alarma que apareixen.

Les persones que presenten un trastorn mental o comportaments desajustats, afegits a la seva condició de discapacitat intel·lectual han estat, durant molts anys, sense diagnosticar ni tractar. Actualment, estem en disposició de prevenir, diagnosticar i tractar els problemes de salut mental d'aquest col·lectiu. Així, en aquesta ponència tractarem els diferents trastorns mentals que presenten les persones amb síndrome de Down i els elements que actualment tenim per afrontar-los. Tanmateix, repassarem les accions preventives que podem realitzar per afavorir el seu benestar emocional.

Bibliografia recomanada

Acquarone, S (2017). Signs of Autism in Infants: Recognition and Early Intervention. Londres: Karnac Books.

American Psychiatric Association (2018). DSM-5. Manual Diagnóstico y Estadístico de los Trastornos Mentales. Editorial Médica Panamericana.

Benejam, B. i Garvía, B. (2014). «Regresión en Adultos Jóvenes con Síndrome de Down. Revisión de tres casos», *Revista Médica Internacional sobre el Síndrome de Down*, 18(2): 29-32.

Borbonés, R. (2003). «Los grupos psicoterapéuticos de niños y adolescentes con el síndrome de Down (I)», *Revista Médica Internacional sobre el Síndrome de Down*, 7: 44-47.

Borbonés, R. (2004). «Los grupos psicoterapéuticos de niños y adolescentes con el síndrome de Down (II)», *Revista Médica Internacional sobre el Síndrome de Down*, 8: 13-16.

Capone, G. (2007). «Conductas disruptivas en el síndrome de Down», *Revista Síndrome de Down*, 24: 100-105.

Castela, E., Verdugo, M. A., Gómez, L. E., Aguayo, V., Fernández, M., i Castellano, P. (2015). Estudio de la escala Kidslife de calidad de vida en niños y adolescentes con síndrome de Down. En línea:
https://www.researchgate.net/publication/274072747_Estudio_de_la_escal_a_Kidslife_de_calidad_de_vida_en_ninos_y_adolescentes_con_sindrome_de_Down_Poster [consulta: 11 octubre 2020]

Devenny, D. i Matthews, A. (2011). «Regression: Atypical loss of attained functioning in children and adolescents with Down syndrome», *In rev res develop disabil*, 41: 233-264.

Esteba-Castillo, S., Rivas Vidal, N., Baró i Dilmé, M. i Novell Alsina, R. (2006). «Envejecimiento saludable en la persona con síndrome de Down y Demencia: necesidad de promover programas de formación y apoyo a los usuarios, familias y entidades», *Revista Médica Internacional sobre el SD*, 10(3): 25-28.

Flórez Beledo, J. i Dierssen Sotos, M. (2007). «Maduración neuronal en el síndrome de Down», *Revista Mente y Cerebro*, 23: 16-22.

Frances, A., First, M.B. i Pincus, H.A. (1997). DSM-IV. Guía de uso. Barcelona: Ed. Masson.

Froehlke, M. i Zaborek, R. (coord.) (2017). Síndrome de Down y autismo: cuando dos mundos se encuentran. Una guía para padres y profesionales. Madrid: Fundación Iberoamericana Down 21, Editorial CEPE.

Garvía, B. (2000). «Salud mental y Síndrome de Down», *Revista Médica Internacional sobre el Síndrome de Down*, 4(3): 44-47.

Garvía, B. (2005). «Síndrome de Down e identidad», *Revista Médica Internacional Sobre Síndrome de Down*, 9(1): 12-15.

Garvía, B. (2010). «Depresión y Síndrome de Down», *Revista Médica Internacional sobre el Síndrome de Down*, 13(1): 14-16.

Kerr, D. (1999). Síndrome de Down y demencia. Guía práctica. Barcelona: Fundació Catalana Síndrome de Down.

Montobbio, E. (1994). La Identidad difícil: el falso yo en la persona con discapacidad psíquica. Barcelona: Fundació Catalana Síndrome de Down.

Montobbio, E. (1995). El viaje del Sr. Down al mundo de los adultos. Barcelona: Fundació Catalana Síndrome de Down.

Ortega, M.C. i Flórez, J. (2020). Regresión de origen desconocido en el SD. Santander: Fundación Iberoamericana Down 21.

Ortiz, B., Videla, L., Gichc, I., Alcaer, B. i Torres, D. (2017). «Señales de alarma precoces del trastorno del espectro autista en personas con síndrome de Down», Revista Médica Internacional sobre el Síndrome de Down, 21(1): 3-11.

Torres, D i Garvía, B. (2017). «Patología dual en el síndrome de Down: TEA y otras patologías relacionadas». A: Domínguez, A. (ed.). Síndrome de Down y discapacidad, aspectos jurídicos y asistenciales. Madrid: Ed. Dikinson, pp.47-89.

.....

Dra. Maria del Mar Adrover Amengual. Especialista en psiquiatria de discapacitat intel·lectual. Treballa com Adjunta de psiquiatria de discapacitat intel·lectual en el SBUHB, sud de Gales, Regne Unit. És membre del Royal College of Psychiatrists i membre de la Divisió de Psiquiatria de Discapacitat Intel·lectual del Col·legi de Psiquiatres del Regne Unit. També és responsable de la Auditoria Mèdica de Salut Mental i Psiquiatria de Discapacitat Intel·lectual SBUHB DU.

Discapacitat Intel·lectual i Trastorns Mentals: mite o realitat?

Tot i que en l'actualitat existeixen pocs estudis rigorosos que facin comparacions directes d'incidència i prevalença de malaltia mental entre la població amb i sense discapacitat intel·lectual, les dades epidemiològiques apunten que les persones amb discapacitat intel·lectual pateixen trastorns psiquiàtrics amb més freqüència en qualsevol etapa de la vida. No obstant això, sovint, segueixen sense ser detectats ni diagnosticats en les persones amb discapacitat intel·lectual.

Per entendre la etiologia de la malaltia mental en persones amb discapacitat intel·lectual, s'ha de considerar la hipòtesis biopsicosocial.

A més dels factors de risc inherents a la discapacitat intel·lectual, és important destacar que la època de transició del cicle educatiu als serveis de suport per adults és un període especialment vulnerable en l'aparició de problemes de salut mental en les persones amb discapacitat intel·lectual. Aquesta vulnerabilitat també la veiem en períodes de transició durant altres èpoques de la vida i en altres circumstàncies diferents com, per exemple, canvis residencials o canvis de serveis de suport.

Les conseqüències de no detectar o de tractar d'una forma errònia malalties mentals en aquesta població pot generar un increment de severitat simptomatològica i cronicitat de la malaltia. Això causarà patiment innecessari, així com un deteriorament de la funcionalitat i la capacitat d'interacció social que impactarà de forma negativa en la qualitat de vida.

Bibliografia recomanada

Adrover, M. (2001). Anxiety disorders and obsessional compulsive disorder. A: MIMS Handbook of Psychiatry.

Argiropoulos, S., Hood, S. i Adrover, M. (2004). «Tryptophan depletion reverses the therapeutic effect of Selective Serotonin Inhibitors in Social Anxiety Disorder», *Biological Psychiatry*, 56: 503-509.

Bell, C., Forshall, S. i Adrover, M. (2002). «Does 5-HT restrain panic? A tryptophan depletion study in panic disorder patients recovered on paroxetine», *Journal of Psychopharmacology*, 16(1): 5-14.

Wilson, S., Bailey, J., Rich, A. i Adrover, M. (2003). «Using sleep to evaluate comparative serotonergic effects of Paroxetine and Citalopram». *European Psychopharmacology*.

Wilson, S., Bailey, J., Rich, A., Nash, J. i Adrover, M. (2005). «The use of sleep measures to compare a new 5HT 1A agonist with buspirone in humans», *Journal of Psychopharmacology*, 19(6): 609-613.

Dijous 22 d'octubre de 2020

15:00-16:00 Taula 3 – Abordatges terapèutics dels trastorns mentals

Importància de la psicoteràpia individual i de grup. **Sra. Beatriz Garvía.**

Funcions del psicòleg en el SESMDI. **Sr. Jordi Rosàs.**

Escenoteràpia amb persones amb discapacitat intel·lectual. **Dr. Víctor Cabré.**

Modera: **Sra. Beatriz Garvía**, psicòloga clínica del CMBD i del SAT de la FCSD.

Sra. Beatriz Garvía Peñuelas. Psicòloga especialista en psicologia clínica i en psicoteràpia. Experta en salut mental de persones amb discapacitat intel·lectual. Els seus interessos professionals han estat i estan dirigits a la detecció i tractament dels problemes de salut mental de les persones amb Discapacitat Intel·lectual (DI) i, en especial, amb síndrome de Down. L'any 1989 es va incorporar a la Fundació Catalana Síndrome de Down com a psicòloga clínica del Centre Mèdic Down. Participa com a docent en cursos, jornades, màsters, congressos nacionals i internacionals i té publicats diversos llibres i nombrosos articles en revistes mèdiques internacionals sobre diferents aspectes de la discapacitat intel·lectual.

Importància de la psicoteràpia individual i de grup

En els últims anys, s'ha aconseguit un progrés importantíssim en les qüestions referents a la salut mental de les persones en situació de discapacitat intel·lectual. Estem en disposició de diagnosticar els trastorns mentals i de conducta i, segons la patologia detectada, podem elaborar el pla terapèutic per al tractament més adequat. I, un dels possibles tractaments és la psicoteràpia.

La Federación Española de Asociaciones de Psicoterapeutas –FEAP– defineix la psicoteràpia com “todo tratamiento de naturaleza psicológica que a partir de manifestaciones psíquicas o físicas de malestar humano, promueve el logro de cambios o modificaciones en el comportamiento, la adaptación al entorno, la salud física y psíquica, la integridad de la identidad psicológica y el bienestar bio-psico-social de las personas. Comprende las actuaciones a todos los niveles de edad”.

Aquesta definició també és vàlida per les persones amb discapacitat intel·lectual, doncs, encara existeix certa desconfiança cap a les psicoteràpies, a causa de les dificultats d'expressió (de vegades costa molt entendre el llenguatge), les carències en la capacitat simbòlica i la dificultat per construir pensaments que presenta aquest col·lectiu. En bastantes ocasions, les persones en situació de discapacitat intel·lectual són capaces, sempre que percebin que se les escolta i que se les vol entendre, d'expressar els seus conflictes i les seves preocupacions i, d'aquesta manera, sol·licitar i col·laborar en el treball terapèutic amb bons resultats. És imprescindible que el pacient sàpiga que té un problema i demani ajuda per solucionar-lo. També és fonamental que entengui què és una relació terapèutica i que tingui la voluntat de ser tractat.

Bibliografia recomanada

American Association on Mental Retardation (2002). Retraso mental. Definición, clasificación y sistemas de apoyo. Madrid: Alianza Editorial.

Flórez, J., Garvía, B. i Fernández-Olaria, R. (2015). Síndrome de Down: Neurobiología, neuropsicología y salud mental. Bases para la intervención en el aprendizaje, la conducta y el bienestar mental. Madrid: Fundación Iberoamericana Down 21, CEPE.

García Gutierrez, J.C., Ruíz, M., Salvador-Carulla, L. i Otón, V. (2010). DM-ID Manual de diagnóstico-discapacidad intelectual. Guía clínica para el diagnóstico de enfermedades mentales en personas con discapacidad intelectual. National Association for the dually Diagnosed NADD Press, Down España.

Garvía, B. i Flórez, J. (2018). Psicoterapia y farmacoterapia en la discapacidad intelectual. Madrid: CEPE, Fundación Iberoamericana Down 21.

McGuire, D. i Chicoine, B. (2010). Bienestar mental en los adultos con síndrome de Down. Una guía para comprender y evaluar sus cualidades y problemas emocionales y conductuales. Santander: Fundación Iberoamericana Down 21.

Pérez de Plá, E. i Carizosa, S. (2000). Sujeto, inclusión y diferencia. Ciutat de Mèxic: Universidad Autónoma Metropolitana, Unidad Xochimilco.

Salvador, L. i Novell, R. (2001). Guía práctica de la evaluación psiquiátrica en el retraso mental. Madrid: Ferrer Grupo.

.....

Sr. Jordi Rosàs Vivet. Psicòleg –general sanitari-, Màster en Treball Clínic i Salut Mental i Formació continuada en psicoteràpia. Psicòleg de l'àrea de persones amb discapacitat intel·lectual del Parc Sanitari de Sant Joan de Déu; des del 2005 SESMDI Barcelona. Membre del Comitè d'Ètica Assistencial del Parc Sanitari Sant Joan de Déu (PSSJD); comitè científic organitzador (jornades d'ètica PSSJD). Supervisor de casos i equips d'entitats que atenen a persones amb DI. Coordinador i psicòleg dels serveis d'habitatge i ocupacional de persones amb DI.

Funcions del psicòleg en el SESMDI

El SESMDI, Servei Especialitzat en Salut Mental i Discapacitat Intel·lectual és un servei públic i gratuït que ofereix atenció especialitzada ambulatoria a les persones amb discapacitat intel·lectual amb patologia psiquiàtrica i/o trastorns de conducta afegits o greus dificultats para regular les seves emocions i la seva conducta, des d'una perspectiva comunitària i multidisciplinària.

Aquesta ponència intentarà abordar com la funció i el paper del psicòleg poden -en aquest context- contribuir a millorar la visió compartida, juntament amb la resta de professionals de

l'equip (infermeria, psiconeurologia, treball social i psiquiatria) i afegir un factor significatiu a la qualitat assistencial i clínica, a través de la funció i actitud psicoterapèutiques.

Constitueix un autèntic repte poder implementar intervencions i tractaments estandarditzats i validats a nivell psicoterapèutic en l'àmbit d'un servei especialitzat públic, tenint en compte elements de controvèrsia com poden ser la seva sostenibilitat (cost-benefici), les necessitat de dotació i recursos, les arestes ètiques relacionades amb el principi de justícia distributiva, entre d'altres.

Tot i que més enllà de parlar de les limitacions, es pretén explorar i preguntar-nos per l'eficàcia i l'optimització de les accions en les que intervé el psicòleg clínic. Algunes d'aquestes són: visites d'acollida i diagnòstiques, controls i seguiments, aproximacions de la psicoteràpia focal i breu, assessorament i acompanyament a famílies, recolzament a la gestió de casos complexos, coordinacions i treball en xarxa transitant entre els àmbits social i sanitari, així com reunions amb l'administració...i un llarg etc. En aquestes s'integren aspectes de models teòrics i tècniques tan àmplies que poden anar des del Model de Qualitat de Vida en PDI, Suport Conductual Positiu, PCP, la Bioètica, fins aportacions de diferents constructes, models i eines psicològiques i psicoterapèutiques, tot orientat al servei i necessitats de les persones i les seves famílies: des del tractament i la rehabilitació fins a la promoció de la salut i el benestar.

Bibliografia recomanada

Consell Assessor sobre Assistència Psiquiàtrica i Salut Mental (2002). Necessitats de salut mental per a persones amb discapacitat intel·lectual (SM-DI). Barcelona: Servei Català de la Salut, Institut Català d'Assistència i Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya, Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya. En línia: [http://www.pascalpsi.es/Docs/Necessitats_de_salut_mental_en_persones_amb_discapacitat_%20intel_\(SM-DI\).PDF](http://www.pascalpsi.es/Docs/Necessitats_de_salut_mental_en_persones_amb_discapacitat_%20intel_(SM-DI).PDF) [consulta: 28 setembre 2020]

Pla Director de Salut Mental i Adiccions (2006). Barcelona: Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. En línia: <https://consaludmental.org/publicaciones/PlandirectorsaludmentalCatalunyacatalan.pdf> [consulta: 28 setembre 2020]

.....

Dr. Víctor Cabré Segarra. Doctor en psicologia. Especialista en psicologia clínica i en psicoteràpia. Director del Departament de Docència de l'Institut Universitari de Salut Mental Vidal i Barraquer de la Universitat Ramon Llull. Psicoterapeuta individual i de grup al Centre Mèdic-Psicològic de la Fundació Vidal i Barraquer. Professor associat de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna, Universitat Ramon Llull, Barcelona. Professor del Màster Universitari en Atenció Emocional a l'Infant Hospitalitzat segons el model *Child Life*, Campus Docent Hospital de Sant Joan de Déu, Universitat de Barcelona. Director de la *Colección Salud Mental* a l'Editorial Herder.

Escenoteràpia amb persones amb discapacitat intel·lectual

L'escenoteràpia és una modalitat d'intervenció grupal que utilitza la improvisació escènica amb una finalitat diagnòstica, terapèutica i preventiva. En el context de la discapacitat intel·lectual, es pot emmarcar entre les àrees d'Autonomia Social (relacions interpersonals en grup) i d'Atenció Psicosocial (teràpia de suport).

En la mesura en que és una activitat que abasta les dimensions mental i corporal, facilita la integració de característiques que sovint es treballen separatament: per exemple, mitjançant l'expressió corporal, d'una banda i la psicoteràpia, de l'altra. La seva versatilitat permet introduir adaptacions en funció de les característiques individuals (nivells d'afectació, edats, limitacions psicomotrius i sensorials) i les dels Serveis dedicats a millorar la qualitat de vida dels seus usuaris (centres de dia, centres ocupacionals, centres especials de treball).

La situació grupal permet abordar les dificultats interpersonals, a més a més de les disfuncions conductuals i altres aspectes rellevants com l'estigma. La representació mitjançant el "com si", permet una distància òptima que disminueix l'ansietat a l'hora de fer front als conflictes i facilita la gestió entre la projecció i la introjecció, entre el pensament abstracte i el pensament concret i entre la realitat interna i la realitat externa.

Bibliografia recomanada

Cabré, V. (2012). *Scene Therapy. Therapeutic Dramatization in Group*. Saarbrücken: Lap Lambert Academic Publishing GmbH & Co. KG.

Cabré, V. (comp) (2014). *Escenoterapia. Aplicaciones clínicas y educativas*. Barcelona: Herder.

Cabré, V., Castillo, J.A., Salamero, M. et al. (2005). «Cambios en las relaciones interpersonales en un grupo terapéutico de adolescentes: un estudio piloto sobre la aplicación de la metodología CCRT», *Revista de psicopatología y salud mental*, 5: 9-27.

Font, J., Cabré, V. et al. (1986). «Social Impact of Scenotherapy: Possibilities of this Therapeutic Technique in the Mental Health Field», *Mediterranean Journal of Social Psychiatry*, 7(2).

López-Marin, X., Castillo-Garayoa, J.A. i Cabré, V. (2019). «Group psychotherapy with young adults: Exploring change using the Core Conflictual Relationship Theme method», *The Arts in Psychotherapy*, 63: 46-50.

16:15-17:15 Taula 4 – Entenent la salut mental des d'una perspectiva evolutiva en el marc de la família.

La intervenció en el funcionament reflexiu parental: una proposta grupal per la prevenció en la salut mental. **Sra. Elena Picanyol.**

Família i professionals en la construcció de la salut mental: un procés compartit.
Sra. Núria Ferrer.

Modera: **Dra. Marta Golanó Fornells**, psicòloga clínica del CDIAP FCSD.

Dra. Marta Golanó Fornells. Llicenciada en Psicologia especialitzada en Psicologia Clínica per la Universitat de Barcelona (UB). Doctora en Psicologia per la Universitat Ramon Llull (URL). Màster en Psicopatologia Clínica (URL).

Psicoterapeuta del CDIAP de l'Esquerre Eixample i Sant Gervasi, gestionat per la FCSD. Actualment exerceix les funcions de Direcció Clínica, impulsant, la intervenció basada en la mentalització i la mesura sistemàtica de resultats. Acreditada en l'avaluació de la mentalització en la *Parent Development Interview* (PDI), i en diferents tractaments basats en la mentalització per l'Anna Freud National Center for Children and Families (AFNCCF) de Londres. Membre del Grup de Recerca en Mentalització i Avaluació d'Intervencions Psicològiques (GREMAIP) de l'Institut Universitari de Salut Mental Fundació Vidal i Barraquer (IUSMFVB). Docent en els Màster de Teràpia Familiar, d'Atenció Precoç i de Psicoteràpia Psicoanalítica de la URL.

Entenent la salut mental des d'una perspectiva evolutiva en el marc de la família

La investigació des de la teoria del *attachment* o l'afecció ha identificat la mentalització parental com la variable més altament predictiva d'una afecció segura en el nen/a. De forma coherent, s'ha constatat com en el transcurs evolutiu dels nens/es amb afecció segura s'evidencia uns nivells positius respecte a la socialització, el llenguatge i la regulació emocional. Contràriament, l'absència d'una suficient mentalització parental actua pronosticant nivells elevats d'ansietat i diferents trastorns de regulació emocional infantil. La mentalització es defineix com la capacitat per identificar els estats mentals subjacents a la pròpia conducta interactiva i a la de l'altre, en un moment interactiu. La mentalització parental fa referència a aquesta capacitat en el context de la interacció amb el fill/a, és a dir, com és percebut i s'entén l'experiència mental interna pròpia i la del fill/a. A mesura que els altres entenen de manera significativa i coherent al nen/a, aquest s'experimentarà a sí mateix també de forma significativa i coherent. Diferents autors senyalen com la potenciació del procés de mentalització parental és el nucli de la prevenció en salut mental, i ha de ser la clau de la intervenció en la parentalitat, actuant com a pont entre la representació mental i la conducta interactiva. Es desprèn que un dels principals objectius de la intervenció en la infància hauria de tenir com objectiu promoure una parentalitat el més reflexiva possible, per impulsar la construcció d'una afecció segura. És per això, que es planteja la necessitat de que la investigació repercuteixi decididament en la clínica actual i es dissenyin intervencions que situïn als pares o cuidadors principals en l'eix central de la intervenció, entenent-los com agents actius del procés terapèutic.

Bibliografia recomanada

Bateman, A.W. i Fonagy, P. (Ed.) (2012). *Handbook of mentalizing in mental health practice*. Londres: American Psychiatric Publishing.

Cebula, K.R., Moore, D.G. i Whishart, J.G. (2010). «La cognición social en los niños con Síndrome de Down», *Revista Síndrome Down*, 27: 26-46.

Golanó, M., Pérez-Testor, C. i Salamero, M. (2019). «La mentalización parental en la investigación y en la clínica con padres», *Revista de Psicopatología del Niño y del Adolescente*, 34: 91-103.

Green, J., Wan, M.W., Guiraud, J., Holsgrove, S., McNally, J., Slonims, V., Elsabbagh, M., Charman, T., Pickles, A., Johnson, M., i Team, T.B. (2013). «Intervention for Infants at Risk of Developing Autism: A Case Series», *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 43: 2502-2514.

Guralnick, M.J. (2005). «Early Intervention for Children with Intellectual Disabilities: Current Knowledge and Future Prospects», *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 18: 313–324.

.....

Sra. Elena Picanyol Sallés. Treballa com a psicòloga en el CDIAP FCSD. Màster en Psicopatologia Clínica (FVB-Universitat Ramón Llull) i Màster en Psicoteràpia Psicoanalítica (ACPP). Formació i acreditació en *Parent Development Interview* (PDI) per Anna Freud Center (AFC), i en *Mentalization-Based Treatment for Families* per Anna Freud Center (AFC).

La intervenció en el funcionament reflexiu parental: una proposta grupal per la prevenció en la salut mental

La parentalitat reflexiva o parentalitat basada en la mentalització és la capacitat que tenen els pares per pensar i comprendre els sentiments i experiències pròpies i dels fills. Mostrar curiositat sobre el que passa a la ment de l'infant i donar un significat a les seves manifestacions en la seqüència interactiva en què ambdós estan immersos. La capacitat reflexiva dels pares s'associa a un vincle d'aferrament segur amb l'infant i promou el seu desenvolupament emocional, interactiu i cognitiu.

Es presenta un projecte d'intervenció grupal basat en la mentalització parental amb la finalitat de promoure dinàmiques familiars més saludables i fomentar la salut mental de l'infant. La proposta de treball grupal emfatitza el grup com a contenidor i com a generador d'intervenció en si mateix. El procés del grup fomenta el diàleg i la reflexió sobre les experiències pròpies i les d'altres famílies, al voltant del rol com a pare i/o mare i el tipus de criança que s'estableix a nivell familiar. Pensem que aquesta mateixa línia de treball pot ser igualment beneficiosa pels pares o cuidadors amb fills amb discapacitat intel·lectual, ja que aquests disposen, com tots els nens, d'un món intern amb emocions, necessitats i desitjos. Reconèixer la subjectivitat de l'infant els ajudarà a comprendre les conductes i emocions d'aquest, per la qual cosa podran ajustar-se millor a les necessitats afectives del nen.

Bibliografia recomanada

Cooper, A. i Redfern, S. (2016). *Reflective parenting. A guide to understanding what's going on in your child's mind*. Nova York: Routledge, Ed.

Fonagy, P., Steele, H. i Steele, M. (1991). «Maternal Representations of Attachment during Pregnancy Predict the Organization of Infant-Mother Attachment at One Year of Age», *Child Development*, 62(5): 891–905.

Fonagy, P. i Target, M. (1997). «Attachment and reflective function: their role in self organization», *Development and Psychopathology*, 9(4): 679–700.

Pérez-Salas, C. i Pía Santelices, M. (2009). «Vinculación en niños con discapacidad intelectual: reflexiones para la promoción de un apego seguro», *Psicopatología salud mental*, 14: 17-25.

Slade, A. (2007). «Reflective Parenting Programs: Theory and Development», *Psychoanalytic Inquiry*, 26(4): 640-657.

.....

Sra. Núria Ferrer Mateo. Diplomada en Treball Social per la Universitat Ramon Llull de Barcelona. Ha cursat el Postgrau Infància i Adolescència en Risc per la Universitat Ramon Llull, i el Postgrau de Parella i Família, organitzat per l'Institut Universitari de Salut Mental Vidal i Barraquer. Ha participat en diverses formacions de temes socials, de salut, educatius, clínics i jurídics, relacionats amb la millora de l'atenció a les persones. Ha participat com a docent en cursos, jornades, màsters i congressos.

Fa més de 20 anys que treballa en l'àmbit social oferint atenció individual, familiar i grupal. Inicialment dedicada al món de la infància en risc, els últims 13 anys s'ha centrat en la intervenció social amb famílies. Des del 2014, és coordinadora del Servei d'Atenció a les Famílies de la FCSD.

Família i professionals en la construcció de la salut mental: un procés compartit

Les famílies juguen un paper clau en la construcció de la salut mental dels seus fills. En el cas de les famílies de persones en situació de discapacitat intel·lectual s'afegeix, a més, el fet d'estar present durant gran part de les seves vides i tenir que prendre decisions en les diferents etapes per les que passaran, que poden influir també en la seva salut mental.

En moltes ocasions necessitaran el recolzament de professionals que puguin aportar una mirada experta sobre un tema concret, aquest recolzament hauria de ser una guia, una ajuda, amb l'objectiu d'oferir eines que els hi permetin conèixer millor als seus fills i el seu desenvolupament. Si la família coneix al seu fill i pot estar atenta als seus processos, a la seva evolució, pot anticipar els possibles problemes de salut mental que poden presentar-se, actuar i buscar l'ajuda professional més convenient.

Els professionals hem d'estar al costat de les famílies, hem de reconèixer la individualitat de cadascuna d'elles. Hem de dipositar el nostre coneixement tècnic al seu servei, per que aquest els permeti prendre les millors decisions. Les entitats i serveis han d'apostar pel treball conjunt amb les famílies, planificar plegats, posar en comú l'evolució dels seus fills, i acompanyar en el procés. S'ha d'escoltar-les, saber què necessiten, què els preocupa i ajudar-les en l'assumpció del seu rol de pares.

Bibliografia recomanada

Conclusiones del II Congreso Internacional sobre Familias y Discapacidad (2014). En línia: <https://www.social.cat/documents/conclusiones-ii-congreso-15-y-16-05-14.pdf> [consulta: 15 setembre 2020]

Fantova, F. (s.d.). Trabajando con las familias de las personas con discapacidad. Instituto Interamericano del niño. En línia: http://www.iin.oea.org/Cursos_a_distancia/Lectura13_disc..UT3.pdf [consulta: 15 setembre 2020]

Fernández, J. (Coord.) (2018). Documento de bases para la intervención con las familias desde el trabajo social. Barcelona: Fundación La Caixa, Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, Universitat de Barcelona. En línia: <http://www.ub.edu/grits/wp-content/uploads/DOCUMENTO-DE-BASES-Imprimible.pdf> [consulta: 15 setembre 2020]

Leal, L. (1999). Un enfoque de la discapacidad intelectual centrado en la familia. Madrid: FEAPS. En línia: <https://www.plenainclusion.org/sites/default/files/bp-enfoque-familia.pdf> [consulta: 15 setembre 2020]

17:30-18:15 Conferència Assemblea Drets Humans Montserrat Trueta

La Convenció Internacional de Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat. **Clara Hervàs, Irene Pérez, Jordi Illa, Jordina Amorós, Marina Alcaide, Jordi Duaso, Noelia Arias, Ana Rodríguez, Montserrat Vilarrasa, Gerard Ruiz, Andreu Trias, Liceth Cedeño, Edgar Prat.**

Assemblea DHMT. L'Assemblea de Drets Humans Montserrat Trueta (Assemblea DHMT) és un espai a disposició de les persones en situació de discapacitat intel·lectual des del que treballar per la transformació social i la participació en la ciutadania. El seu objectiu és "Fer un món més just" i, més concretament, conscienciar i incidir social i políticament en la difusió i defensa dels Drets Humans.

Ponents:

Clara Hervàs. Secretària de l'Assemblea DHMT i vocal suplent en el Consell Rector de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat.

Irene Pérez. Membre de l'Assemblea DHMT.

Jordi Illa. Membre de l'Assemblea DHMT.

Jordina Amorós. Membre de l'Assemblea DHMT.

Marina Alcaide. Membre de l'Assemblea DHMT.

Jordi Duaso. Vicepresident de l'Assemblea DHMT.

Noelia Arias. Membre de l'Assemblea DHMT.

Ana Rodríguez. Membre de l'Assemblea DHMT.

Montserrat Vilarrasa. Membre de l'Assemblea DHMT i vocal per la discapacitat intel·lectual en el Consell Rector de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat.

Gerard Ruiz. Membre de l'Assemblea DHMT.

Andreu Trias. President de l'Assemblea DHMT i escriptor.

Liceth Cedeño. Membre de l'Assemblea DHMT.

Edgar Prat. Responsable del Servei de Promoció Ciutadana i dinamitzador de l'Assemblea DHMT.

La Convenció Internacional de Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat

La Convenció va ser redactada per persones en diferents situacions de discapacitat de tot el món, reunides en el Comitè sobre els drets de les persones amb discapacitat de les Nacions Unides. Va ser aprovada el 13 de desembre del 2006 per les Nacions Unides, es va ratificar a Espanya al 2007 i va entrar en vigor al 2008.

El propòsit d'aquesta Convenció és promoure, protegir i assegurar el ple gaudi i en condicions d'igualtat de tots els drets humans i llibertats fonamentals per totes les persones amb discapacitat i promoure el respecte de la seva dignitat inherent.

El seu lema és “res sobre nosaltres sense nosaltres”.

18:15-19:15 Conferència de cloenda

Serveis de Salut Mental per persones amb discapacitat. És possible un model equitatiu? Experiència des d'un Servei de Salut de Discapacitat Intel·lectual a Gales, Regne Unit. **Dra. Mariona Adrover.**

Presenta: **Sr. Jaume Garcia**, director de l'àrea de Salut i Família de la FCSD.

.....

Dra. Maria del Mar Adrover Amengual. Especialista en psiquiatria i discapacitat intel·lectual. Treballa com Adjunta de psiquiatria de discapacitat intel·lectual en el SBUHB, al sud de Gales, Regne Unit. És membre del Royal College of Psychiatrists i membre de la Divisió de Psiquiatria de Discapacitat Intel·lectual del Col·legi de Psiquiatres del Regne Unit. També és responsable de la Auditoria Mèdica de Salut Mental i Psiquiatria de Discapacitat Intel·lectual SBUHB DU.

Serveis de Salut Mental per persones amb discapacitat intel·lectual. És possible un model equitatiu? Experiència des d'un Servei de Salut de Discapacitat Intel·lectual a Gales, Regne Unit.

El desenvolupament de serveis de salut especialitzats en discapacitat intel·lectual a Gales ha tingut des del seu origen el recolzament del Govern acordant un Marc Estratègic Nacional per un model nou de serveis integrals per persones amb discapacitat intel·lectual i amb una visió de suport comunitari. Això va generar el tancament de les grans institucions de llarga estada per persones amb DI i al desenvolupament d'un servei totalment comunitari, incloent una gama de serveis residencials especialitzats i equips multidisciplinaris. El servei de salut de discapacitat intel·lectual va néixer d'aquesta iniciativa.

En el Regne Unit, la Psiquiatria de la Discapacitat Intel·lectual té una llarga tradició i ha estat i segueix sent un dels serveis clau dins dels Serveis de Salut de Discapacitat Intel·lectual. El psiquiatra forma part d'aquest equip multidisciplinari que hauria de tenir com a mínim els següents professionals també amb coneixement especialitzat en discapacitat intel·lectual: psicologia, infermeria, teràpia ocupacional, logopèdia, fisioteràpia i experts conductuals.

Aquest model de servei ha anat evolucionant com a resposta al canvi en les necessitats de les persones amb discapacitat intel·lectual, i als nous reptes que han aparegut durant les últimes tres dècades, però mai ha perdut l'enfocament comunitari i el reconeixement de que una persona amb discapacitat és un ciutadà com qualsevol altre i amb els mateixos drets. La planificació dels serveis també ha potenciat i formalitzat aliances amb Serveis Socials, Educació, Serveis del tercer Sector, Voluntariat i altres agències clau durant diferents etapes de la vida de les persones amb discapacitat intel·lectual.

El model actual és un servei estratificat en diferents nivells que van des de l'atenció primària, serveis comunitaris especialitzats, equips d'experts conductuals, unitats hospitalàries, de valoració i tractament fins a unitats de serveis residencials especialitzats. Els diferents nivells

estan integrats i coordinats dins del marc multidisciplinari. Els nou serveis comunitaris especialitzats de DI en el sud de Gales cobreixen una població de 1.2 milions d'habitants. Malgrat les bases comunes, encara existeix variabilitat entre els serveis locals. També, alguns dels serveis com els serveis residencials han quedat obsolets. El nou repte és la modernització dels serveis actuals que garanteixin un model actual de gran qualitat i equitatiu.

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Partint dels tres punts de la marca de la Fundació Catalana Síndrome de Down, s'ha creat la imatge gràfica de les Jornades Internacionals Barcelona Down. El nou imatge simbolitza la ment humana mitjançant unes neurones esquematitzades, mentre que el motiu -una típica rajola hidràulica- representa la integració de les persones amb síndrome de Down i trastorns mentals en del teixit social de la ciutat de Barcelona.

Disseny: Celia Ramírez Esquinas